

§ 10 Mošuvnnat – joatkka

Daniel Lyngdorf Vinka sagadoalli

§ 10.7 M 609 - Riikaháhkkan sámii gymnásaprográmmii

Áššegirjiit

- M 506 Johanna Njaitas 2023-06-01, dnr 1.1.10-2023-1091
- Dievasčoahkkinnbeavdegirji 2023-05-30--31, -06-01--02, § 31
- Stivrabeavdegirji 2023-06-20—21, § 106.8
- Stivrabeavdegirji 2023-09-29, § 145.15
- Dievasčoahkkinnbeavdegirji 2023-11-21—23, § 45.12
- Stivrabeavdegirji 2024-02-20—22, § 9.12
- Dievasčoahkkinnbeavdegirji 2024-05-28—31, § 27.11
- Dievasčoahkkinnbeavdegirji 2024-11-19—20, § 39.3
- Stivrabeavdegirji 2024-12-12, § 151.1

Johanna Njaita lea guovvamánu 1 b. 2023, guođđán mošuvnna gos son gáibida:

ahte Sámediggi galgá bargat dan ovddas ahte galgá gávdnot riikaháhki sámii gymnásaprográmma ruota beal Sámis.

Stivra mearridii geassemánu 20 – 21 b 2023, § 106.8

ahte gohččot hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, nugo eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddibut mearrádusa áššis.

Ákkastallan gáibádussii

Visot sámiiin galgá leat vejolašvuohta vástideaddji oahpahussii sámii vuolggasajiin. Sámi servodatprográmma Lapplands gymnasiumas Jáhkâmáhkkes ii leat riikagokči. Oahppit miehtá riikka eai sáhte ohat seammá eavttuid mielde ohppui. Visot sámii nuorain Ruotas galget leat seammá vejolašvuodát.

Riikaháhki gymnásaoahpahus mearkkaša ahte oahppit miehtá riikka sáhte ohat seammá eavttuid vuodul. Almmolaš váldoolmmái ohcá Skuvladoaimmahagas ráhkadit riikaháhki oahpahusa. Gymnásaskuvla sáhtta šaddat riikaháhki jus gávdno našuvnnalaš gáibádus ja našuvnnalaš beroštupmi oahpahusas. Našuvnnalaš beroštupmi mearkkaša ahte oahpahus oavvilduvvo leat našuvnnalaččat dehálaš oahpahus mii addá dakkár máhtuid ja gálggaid mat jearuhuvvojit našuvnnalaččat, muhto eat fállon doarvái ja mii addá kvantitatiiva unna ja servodatlaččat dehálaš virggiid.

§ 10 Mošuvnnat - joatkka

§ 10.7 M 609 - Riikaháhkkan sámi gymnásaprográmmii – joatkka.

Jus galgá beassat jodihit riikaháhki oahpahusa mii ii leat ámmátprográmma de gáibádusat 5 kap. 12 § gymnásalahkaásahusas galgá doahhtaluvvot:

12 § Riikaháhkkan 19 ja 21 §§ jelgii galgá mearriduvvo našuvnnalaš prográmmaide, našuvnnalaš suorggit, erenoamáš variánttat ja gymnásalaš bargooahpahusat gymnásaskuvllas jus gávdno

1. našuvnnalaš gáibádus daid máhtuin ja gálggain maid oahpahus addá,
2. našuvnnalaš beroštupmi ahte ohppiid galgá sáhttit háhkat miehtá riikka, dehe
3. našuvnnalaš beroštupmi ovttaskas ohppiid dárbbuin máhtuin ja gálggain sáhttá duhtaduvvot.

Earret dan mii diedihuvvo vuosttaš gurgadasas

1. oahpahusas galgá leat buorre kvalitehta,
2. golut oahpahussii galgá leat govttoláš oahpahusa áigumuša ektui ja golut iežá gymnasiála oahpahussii, ja
3. bidjon gelbbolašvuodagáibádusat ja válljenvuodut galge deavdit gáibádusaid 15 ja 16 §.

Formálalaččat Sámedikkis ii leat eiseváldegohččos bargat oahpahusáššiiguin. Sámeskuvlastivrras lea dušše ovddasvástádus oahpahusas sámeskuvllas ja ovdaskuvlaluohkás ja astoáiggis skuvlaovttadagas sámeskuvllain. Lapplands Gymnasium lea dat aktasaš gymnásaorganisašuvdna gymnásaskuvllaide Jielleváris, Jåhkåmåhkes, Gironis ja Bájila gielddain ja dáinna almmolaš váldoolmmái sámi prográmmas Jåhkåmåhkes. Ohcamuš galgá Skolverketa njuolggadusaid (SKOLFS 2010:31) ektui sisdoallat dieduid skuvlla návccaid, vejolaš ovddibut vásáhusat oahpahusas sullasaš sisdoaluin, ohppiidprognosa ja čilgehus našuvnnalaš gáibádusas dehe našuvnnalaš beroštumis mii galgá duhtaduvvot oahpahusa bokte.

Ii leat álo dárbblaš šaddat riikaháhki vai beassá váldit vuostá ohppiid iežá gielddain. Jus našuvnnalaš prográmma dehe suorgi ii gávdno ruovttogielddas de oahppis lea riekti ohcat vuosttaš-ohccin oahpahussii iežá gielddas. Oahppis lea dalle riekti biebmo-ja orrundoarjaga ja váldoolmmái ožžo buhtadusa ruovttogielddas seammá ládje go riikaháki oahpahussii.

Oahpahusáššit eai leat ain Sámedikki ovddasvástádussuorgi bajit válbmanemiid stivra oaivvilda ahte Sámedikkis ii leat ekonomalaš návccat dehe eiseváldegohččos bargat oahpahusáššiiguin ja dáinna stivrra oaivvilda ahte galgá hilgut mošuvnna.

§ 10 Mošuvnnat - joatkka

§ 10.7 M 609 - Riikaháhkkan sámi gymnásaprográmmii – joatkka.

Stivra mearridii čakčamánu 29. b. 2023, § 145.15 ahte Sámediggi mearrida

ahte mošuvdna hilgojuvvo.

Paragrafa dárkkistuvvo dasttánaga

Sámediggi mearridii skábmamánu 21. – 23. b. 2023, § 45.10, guovvamánu 20. -22. b. 2024, § 9.10, miessemánu 28- - 31. b. 2024, § 27.11 maipidit ášši.

Sámediggi mearridii skábmamánu 19. – 20. b. 2024, § 39.9

ahte máhcahit mošuvnna.

Sámediggi lea ovdal cealkán ahte háliidit eanet nuoraid besset vázzit sámi profiila gymnásaprográmmaid.

Sámedikki evttohusas sámi gielaide seailuheami doaibmaprográmmii 2020, s. 55, evttoha sámediggi ahte sámi profiila gymnásaid allaskuvlaráhkaneapmi ii galgga gáržžiduvvot gymnásanjuolggadusaid(2010:2039) riikarekruteremiin. Vái vejolašvuodát lassánit. Mošuvdna čalli evttoha ahte Sámediggi galgá jodihit proseassa vái sámi riika rekruterenprográmma ovdána.

Namuhuvvon oahpu 2024 dieđuin boahtá ovdán ahte das lea nationála rekruterenstáhtus.

Go Sámediggi lea juo jagi 2020:s mearridan bargat dan ovdii ahte lasihit joatkaskuvlaprográmmaid main lea sámi profiila, ja stivra oaivvilda go dan áigumuš lea ollašuvvan sámi gymnása riikarekrutterema bokte.

Stivra mearridii jovlamánu 12 b. 2024, § 151.1 evttoha ahte Sámediggi mearrida

ahte mošuvdna lea dasto vástiduvvon.

§ 10 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 10.7 M 609 - Riikaháhkkan sámii gymnásaprográmmii – *joatkka*.

Veronika Håkansson evttoha ahte áššit mat lea báhcán beavdáibiddjojit.

Sátnejodiheaddji loahpaha digaštallama.

Sátnejodiheaddji bidjá proposišuvnna jienasteapmái ahte dohkkehit dehe hilgut Veronika Håkansson evttohusa ja oaidná ahte Sámediggi dohkkeha Veronika Håkanssona evttohusa beavdáibidjat áššiid mat leat báhcán; §§ 10.4-10.7 Mošuvnnat ja § 16 Sámedikki jienastuslohku.

Sámediggi mearrida

ahe beavdáibidjat §§ 10.4-10.7 Mošuvnnat ja § 16 Sámedikki jienastuslogu.

§ 10 Motioner - forts

Daniel Lyngdorf Vinka ordförande

§ 10.7 M 609– Riksrekryterande samiskt gymnasieprogram

Dokument

- M 609 av Johanna Njaita 2023-06-01, dnr 1.1.8-2023-1091
- Plenumsprotokoll 2023-05-30—31, -06-01—02, § 31
- Styrelseprotokoll 2023-06-20—21, § 106.8
- Styrelseprotokoll 2023-09-29, § 145.15
- Plenumsprotokoll 2023-11-21—23, § 45.12
- Plenumsprotokoll 2024-02-20—22, § 9.12
- Plenumsprotokoll 2024-05-28—31, § 27.11
- Plenumsprotokoll 2024-11-19—20, § 39.3
- Styrelseprotokoll 2024-12-12, 1 151.1

Johanna Njaita har den 1 juni 2023 inlämnat en motion där hon yrkar:

att Sametinget ska arbeta för att det skall finnas ett riksrekryterande samiskt gymnasieprogram på svenska sidan Sápmi.

Styrelsen beslutade den 20 -21 juni 2023, § 106.8

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandena

Alla samer ska ha tillgång till en likvärdig utbildning med samisk utgångspunkt. Det samiska samhällsprogrammet på Lapplands gymnasium i Jåhkåmåhkke är inte riksrekryterande. Elever från hela landet kan inte söka på samma villkor till utbildningen. Alla samiska ungdomar i Sverige ska ha samma möjligheter.

Att en gymnasieutbildning är riksrekryterande innebär att elever från hela landet kan söka på samma villkor. Offentlig huvudman ansöker hos Skolverket om att anordna riksrekryterande utbildning. En gymnasieskola kan bli riksrekryterande om det finns nationell efterfrågan och nationellt intresse av utbildningen. Nationellt intresse innebär att utbildningen kan anses vara en nationellt angelägen utbildning som ger sådana kunskaper och färdigheter som efterfrågas nationellt, men som inte erbjuds i tillräcklig omfattning och som leder mot kvantitativt små och samhälleligt angelägna yrken.

§ 10 Motioner – *forts.*

§ 10.7 M 609– Riksrekryterande samiskt gymnasieprogram – *forts.*

För att få bedriva en riksrekryterande utbildning som inte är ett yrkesprogram ska kraven enligt 5 kap. 12 § gymnasieförordningen uppfyllas:

12 § Riksrekrytering enligt 19 och 21 §§ ska beslutas för nationella program, nationella inriktningar, särskilda varianter och gymnasiala lärlingsutbildningar i gymnasieskolan om det finns

1. en nationell efterfrågan på de kunskaper och färdigheter som utbildningen ger,
2. ett nationellt intresse av att elever ska kunna rekryteras från hela landet, eller
3. ett nationellt intresse av att enskilda elevers behov av kunskaper och färdigheter kan tillgodoses.

Förutom det som anges i första stycket ska

1. utbildningen vara av god kvalitet,
2. kostnaden för utbildningen vara rimlig i förhållande till utbildningens syfte och kostnaden för annan gymnasial utbildning, och
3. uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfylla kraven i 15 respektive 16 §.

Sametinget har formellt sett inget myndighetsuppdrag att arbeta med utbildningsfrågor. Sameskolstyrelsen ansvarar enbart för utbildning i sameskolan samt i förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med sameskola. Lapplands Gymnasium är den gemensamma gymnasieorganisationen för gymnasieskolorna i Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala kommuner och därmed offentlig huvudman för det samiska programmet i Jáhkåmáhkke. En ansökan ska enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:31) innehålla uppgifter om skolans resurser, eventuell tidigare erfarenhet av utbildning med motsvarande innehåll, elevprognos och en beskrivning av den nationella efterfrågan eller det nationella intresse som ska tillgodoses genom utbildningen.

Det är inte alltid nödvändigt att bli riksrekryterande för att få ta emot elever från andra kommuner. Om ett nationellt program eller en inriktning inte finns i hemkommunen har en elev rätt att söka som förstahandssökande till utbildningen i en annan kommun. Eleven har då rätt till inackorderingsbidrag och huvudmannen får ersättning från hemkommunen på samma sätt som för en riksrekryterande utbildning.

Utbildningsfrågor är inte ännu Sametingets ansvarsområde. Med ovan beredning anser styrelsen att Sametinget varken har ekonomiska resurser eller myndighetsuppdrag att arbeta med utbildningsfrågor varför styrelsen anser att motionen ska avslås.

Styrelsen beslutade 29 september 2023, § 145.15 föreslå Sametinget besluta

att motionen avslås.

§ 10 Motioner – *forts.*

§ 10.7 M 609– Riksrekryterande samiskt gymnasieprogram – *forts.*

Sametinget beslutade den 21 -23 november 2023, § 45.10, 20 -22 februari 2024, § 9.10, 28- 31 maj 2024, § 27.11 att bordlägga ärendet.

Sametinget beslutade 19-20 november 2024, § 39.3

att återremittera motionen.

Sametinget har tidigare framfört en önskan om att möjliggöra att fler unga kan få ta del av gymnasieprogram med samisk profil.

I Sametingets Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken, 2020, s. 55, föreslår Sametinget att högskoleförberedande gymnasieutbildningar med samisk profil ska undantas från begränsning av riksrekrytering i gymnasieförordningen (2010:2039). Detta för att öka tillgängligheten. Motionären föreslår att Sametinget ska leda en process för att säkra ett riksrekryterande samiskt program.

Den nämnda utbildningen kommunicerar i sin information 2024 att den har riksrekryterande status.

Med anledning av att Sametinget redan 2020 beslutat att verka för ökad tillgänglighet av gymnasieprogram med samisk profil, och att motionens andemening är uppfylld genom ett riksrekryterande samiskt gymnasieprogram, anser styrelsen att motionen anses vara besvarad.

Styrelsen beslutade 12 december 2024, 151.1 föreslå Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

§ 10 Motioner – *forts.*

§ 10.7 M 609– Riksrekryterande samiskt gymnasieprogram – *forts.*

Veronika Håkansson föreslår att återstående ärenden bordläggs.

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag till Veronika Håkanssons och finner att Sametinget godtagit Veronika Håkanssons förslag att bordlägga återstående ärenden; §§ 10.4-10.7 Motioner samt § 16 Sametingets röstlängd

Sametinget beslutar

att bordlägga §§ 10.4-10.7 Motioner samt § 16 Sametingets röstlängd.

Árviesjávrrie 2023-06-01

§ 10.7

Riksrekryterande samiskt gymnasieprogram

Sámiid Riikkabellodat anser att alla samer ska ha tillgång till en likvärdig utbildning med samisk utgångspunkt. Idag finns det ett samiskt gymnasiealternativ på svenska sidan av Sápmi, det samiska samhällsprogrammet på Lapplands gymnasium i Jåhkåmåhkke. Samiska samhällsprogrammet ger samiska ungdomar möjlighet att utveckla sig inom bland annat samiska språket, kultur, mat, historia och duodji. Den har gett och ger många samiska ungdomar möjlighet att lära sig om den samiska kulturen och vår historia. Man får även lära sig mera om renskötsel där man som elev får delta i olika praktiskt moment som till exempel vid renslakt och renskiljningar. Programmet har en stor betydelse i stärkande av den samiska identiteten.

Samer ska ha möjligheten att kunna välja en samisk utbildning genom livet och detta möjliggör Samiska samhällsprogrammet. Idag finns det få möjligheter för samiska ungdomar att kunna få kunskap inom duodji, samiska, rennäringen, samiska kulturen och historia inom skolan. Det är få personer som kan ge ut dessa kunskaper och det är kunskaper och färdigheter som efterfrågas bland samiska ungdomar i Sápmi.

Idag är inte det Samiska samhällsprogrammet riksrekryterande vilket innebär att alla elever från hela landet inte kan söka på samma villkor till utbildningen.

Sámiid Riikkabellodat anser att programmet bör vara riksrekryterande. Detta möjliggör att alla samiska ungdomar i Sverige har möjlighet att söka och gå programmet på samma villkor.

Sámiid Riikkabellodat yrkar

Att Sametinget ska arbeta för att det skall finnas ett riksrekryterande samiskt gymnasieprogram på svenska sidan Sápmi

Johanna Njaita
Saemiejijhken Krierrie